

ОУ „Христо Ботев“ с. Ново Паничарево, общ. Приморско ул. „Янтра“ № 20

тел. 0550-48379, e-mail: 200801@edu.mon.bg, сайт: <https://hristobotevou.com/>

УТВЪРЖДАВАМ:.....
Емилия Томова,
Директор ОУ „Христо Ботев“

П Л А Н

през учебната 2024/2025 година

На основание чл.258, ал.1 и чл.259, ал.1 от ЗПУО и Решение на Педагогическия съвет
Протокол № 10/13.09.2024 г.,

СЪДЪРЖАНИЕ НА АВАРИЙНИЯ ПЛАН:

1. Рискове за обекта съгласно общинския план за защита при бедствия
2. Мерки за защита на пребиваващите в обекта
3. Разпределение на задълженията и отговорните лица за изпълнение на предвидените мерки
4. Средства и ресурси, необходими за изпълнение на предвидените мерки
5. Време за готовност за реагиране на структурите и лицата по точка 3
6. Начини на взаимодействие със съставните части на единната спасителна система

Планът за защита при бедствия на ОУ «Христо Ботев» е разработен на основание чл.36, ал. 1 от Закона за защита при бедствия.

Планираните мерки за защита при бедствия на персонала и учениците в училище се базират на прогнозирането на възможните рискови фактори за

обекта и последиците от тях. Те са резултат от :

- анализ на географското разположение на училището
- изградената инфраструктура
- състоянието на комуникациите и реалните действия на Ръководството и персонала при бедствия или извънредни ситуации

Брой работещи и пребиваващи в училище: 83

От тях:

- ученици – 65
- учители – 9
- администрация – 0
- помощен персонал – 3
- директор – 1

Максимален брой пребиваващи – 83

I. РИСКОВЕ ЗА ОБЕКТА

На територията на гр. Приморско могат да възникнат следните бедствия:

1. Земетресения

Територията на страната е характерна с висока сеизмична активност и е сред класифицираните като "втори ранг земетръсно-опасни участъци" по земята. Тази територия попада под въздействието както на вътрешни, така и на външни за страната сеизмогенни райони с очакван магнитуд до 8 по скалата на Рихтер. Извън границите на страната са налице сеизмични райони, където са възможни земетресения, които също могат да станат причина за силни земетресения.

Община Приморско се намира в район със слаба сеизмична активност, но е близо до границата на страната със Република Турция, която се характеризира като район със висока сеизмична активност.

В резултат е възможна следната обстановка:

- Силни, частични или слаби разрушения на училищната сграда
- Може да има пострадали и човешки жертви
- Може да бъде нарушено електрозахранването
- Възможни са повреди по маршрутите за евакуация
- Нарушения в снабдяването с питейна вода
- Създаване на пожароопасна обстановка

2. От снежни бури, поледици и обледявания

Снежните бури и заледявания са често явление за нашата страна. Характерни са за декември и януари, но могат да се проявят и през останалите зимни месеци. Снежните бури и заледявания довеждат до разрушаване на въздушните комуникации, блокиране на пътищата и е възможно да поставят в рисковата ситуация живота на много хора.

Рязката промяна на температурата през зимата довежда до снеговалежи, съпроводени със силен

вятър което може да доведе до прекъсване на водо и енергоснабдяването, както и до прекъсване на телефонните връзки.

Предвиждат се следните мерки:

- почистване и опесъчаване на пешеходните подходи към училището от помощния персонал;

- осигуряване на дежурство за непрекъсната работа на водогрейнния котел;

- източване при нужда на отоплителната и водопроводна инсталация.

3. Пожари

В сградата на училището възможно възникване на пожар в резултат на:

- Претоварване на електрическата инсталация от включени допълнително консуматори;

- Нарушаване на правилата за пожарна безопасност

- Запалване на вещества при неправилна употреба;

- При природни явления

- При умишлено действие.

При възникване на пожар в училищната сграда:

1. подава се сигнал за тревога и веднага се съобщава в РСПБЗН;

2. вземат се мерки за бързо и без паника евакуиране на личния състав;

3. персонала изнася документацията и всички ценности;

4. проверява се личния състав, при отсъстващи се вземат мерки за своевременното им извеждане от сградата;

5. за евакуация се избира най-краткия път, а движението става покрай стените. Ако пътищата са невъзможни за преминаване евакуация се извършва през прозорците

6. групата за гасене започва да гаси пожара с наличните средства за ППЗ.

4. Наводнение

Наводнението е временно заливане от вода на част от сушата.

В зависимост от причините, които ги предизвикват, в нашата страна условно те могат да бъдат разделени на две групи:

Първата група – наводнения, предизвикани от падането на обилни дъждове, интензивно топене на снеговете, при което нивото на реките се повишава и те заливат околните земи.

Втората група – наводнения, предизвикани от разрушение на хидротехнически съоръжения.

В общината наводнения могат да се очакват по поречието на р. Дяволска и р. Ропотамо и е застрашено населението, попадащо в заливаната зона на язовир Ясна поляна.

При проливни дъждове, интензивно топене на снеговете, могат да възникнат локални наводнения в населеното място, вследствие на не добре изградените и поддържани отводнителни системи.

5. Крупни промишлени аварии

Отделяне на токсични вещества могат да възникнат при крупни промишлени аварии, а също при транспортни произшествия на превозващи токсични вещества автомобили.

Поради инцидентния характер, предвиждаме следните мерки:

- при изтичане на киселина: зоната на първичният облак под влияние на собствената маса и плътност ще попадне под котата на училището. Учениците и персонала в никакъв случай до разнасянето на облака не напускат сградата. Изчаква се потвърждение от Щаба за защита при БАК към Общината - сигнал за ликвидиране на опасността;

- при разлив на горива (спирт, масла и др.): Учениците се евакуират най-делеч от

разлива

- при авария в АЕЦ - В резултат на авария на АЕЦ, съпроводена с изтичане на радиоактивни вещества ще се получи замърсяване на въздуха, почвата и водата. За населението опасността е от изхвърлените в околната среда нуклеотиди натрупвани външно и вътрешно от човека. Възможно е радиоактивно замърсяване с:

- йод-131;133;135
- цезий-134;137
- телур-132
- стронций-89,90
- рутений-103,106 и др.

II. МЕРКИ ЗА ЗАЩИТА НА ПРЕБИВАВАЩИТЕ

1. Мерки за защита на децата при земетресение:

Ако първият трус е по време на учебен процес:

- Запазване на спокойствие и овладяване на паниката сред учениците
- Преместване на аучениците далеч от прозорци, външни стени и тежки предмети, които могат да се преобърнат
- Прикриване на аучениците под чиновете, носещи колони, касата на авратата и други безопасни места до преминаване на труса
- Ако труса е по време на междучасие – овладяване на паниката и запазване на спокойствие сред учениците в коридорите на сградата

След преминаване на първия трус:

- Събиране на информация за състоянието на сградата и наличието на повреди и разрушения
- Определяне на маршрути за безопасно извеждане на учениците от сградата
- Съобщение до всички учители за започване на евакуация на учениците по определените маршрути и мястото за събирането им за извършване на проверка
- Отключване на резервните изходи
- Изключване на електрозахранването
- Спиране на водоподаването
- Изключване на парното
- Извеждане на учениците по класове на определеното място в двора на училището. Пренасяне ако има пострадали
- Уведомяване на Дежурния по общински съвет за сигурност за провеждането на евакуацията на учениците и персонала
- Проверка на всички ученици
- При нужда искане на първа долекарска помощ за пострадали и транспортирането им до болнично заведение
- Разпускане на учениците и прекратяване на учебните занятия

Работата на ОУ «Христо Ботев» се възобновява след проверка изправността на сградата от правоспособни специалисти в комисия, назначена със заповед на Кмета на община Приморско.

2. Мерки за защита при снежни бури, поледици и обледявания

Директорът предупреждава персонала при прогноза за обилни снеговалежи или поледици.

- Почистяване на натрупалия сняг и осигуряване на безопасен подход към сградата

- на училището за ученици и персонал
- Опесъчаване
- Осигурява се необходимият режим на работа на водните и отоплителните инсталации
- Проверява се наличността и състоянието на инструментите за снегочистване и ако е необходимо, се осигуряват допълнителни инструменти
- Предвид опасността от токови удари или пълно спиране на електрозахранването, заместник – директора организира и контролира изключването от електрическата мрежа на уреди, чувствителни към токови удари
- Непрекъснат контрол на работата на отоплителните котли и при нужда коригира работата им – възстановява работата им ако е прекъсната, при спиране на електричеството следи да няма изтичане на газ, възстановява електромагнитния изключвател при възстановяване на електричеството и др.
- При невъзможност за придвижване до местожiveене се организира настаняването на учениците и персонала в подходящи условия и изхранването им до осигуряване на възможността за завръщането им по домовете
- Организира се осигуряването на лекарска помощ при необходимост

3. Мерки при защита от пожари

При възникване на пожар:

- съобщава се на ЕЕНСП – тел. 112 и на Директора на ОУ «Христо Ботев»
- в зависимост от обстановката се известяват и други ведомства – електроразпределителна компания, ВиК и др.
- организира се евакуация на учениците и работниците от зоната на пожара на безопасно разстояние
- изключва се електрическото захранване на етаж /сградата/, в която е възникнал пожара
- започва гасене на огнището на рожара с наличните пожаротехнически средства за първоначално гасене на пожар
- оказва се първа помощ на пострадалите
- ръководителят подпомага с информация органите на РСРБЗ след тяхното пристигане
- осигурява достъп до огнището на пожара и източниците за вода на специализираната техника на РСРЗН - Приморско

4. Мерки за защита от наводнение:

- Организира своевременното извеждане на учениците и персонала на безопасно място, съобразно конкретната обстановка и плана за евакуация;
- Временно прекратява заниманията в помещенията, в които има опасност за наводнение
- Персоналът изнася документацията, ако е застрашено помещението в което се намира тя
- Подава сигнал до Щаба за защита при БАК към Община Приморско за състоянието на училището и иска помощ ако е необходимо;
- Организира се осигуряването на лекарска помощ при необходимост

5. Мерки за защита при крупни промишлени аварии

- Класните ръководители получават противогази за учениците от своите класове от домакина срещу подпис

- Разпределят индивидуалните средства за защита /противогази/ по размери на лицевата част за всеки ученик и изготвят раздавателна ведомост
- Събират се всички ученици и им се раздават противогази
- Прекратяват се всички дейности на открито
При решение на учебните занятия да продължат ще се извърши следното:
- Херметизация на врати, прозорци, отдушници, климатици с цел недопускане навлизане на радиоактивни вещества в помещенията
- Забранява се метенето в училището, а се забърсва с мокри кърпи
- Осигуряват се необходимите количества повърхностно – активни вещества
- Извършва се периодично почистване на подовете в училището с вода а и почистващ препарат с цел да не се вдига прах
- В сградата се влиза след почистване /изтупване/ на горните дрехи и се определя място за тяхното съхранение без да се внасят в учебните помещения
- Вода от водопроводната мрежа се използва само за измиване
- Раздаване на таблетки калиев йодид от медицинското лице след изрично разпореждане от РЗИ – Бургас
- Движението извън сградата се извършва само с индивидуални средства за защита

III. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА И ЛИЦАТА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕДВИДЕНИТЕ МЕРКИ

В СУ «Н. Й. Вапцаров» - Приморско са изградени:

1. Щаб за координация при бедствия

1.1. Състав: (определя се със заповед на председателя на УЩ съгласно Приложение №1

Председател: Емилия Томова – директор

Секретар: Константин Коев

Членове :

1.-Старши учител-Недка Ананиева

2.Петя Желязкова–учител

3.Светлана Петрова Павлова-учител

4.Яна Йорданова Стефанова-учител

5.Диана Христова Георгиева-учител

1.2. Задачи на щаба за защита на персонала на училището при бедствия:

- планират и осъществяват необходимите мерки за защита на персонала и учениците в сградата и прилежащите и площи при възникване на бедствия;
- планират и провеждат мероприятия за повишаване устойчивото функциониране на училището при възникване на бедствия;
- провеждат обучение на работещите и учениците за способите за защита, поведение и действие и оказване на първа долекарска помощ;
- изграждат и поддържат локални автоматизирани системи за оповестяване;
- незабавно съобщават за бедствието на съответния оперативен комуникационно – информационен център и на кмета на общината (района);
- сътрудничат на екипи от единната спасителна система.

2. Група за наблюдение и оповестяване

2.1. Състав на групата /определя се със Заповед на Председателя на УЩ в зависимост от конкретните условия и възможности - Приложение 2/.

2.2. Задачи на групата:

Да организира непрекъснато наблюдение при обявена опасност от бедствия, аварии и катастрофи в района на учебното заведение;

- Да обходи района на училището веднага след бедствие, авария или катастрофа и да осигури първата информация за пострадали и състоянието на сградния фонд;
- Да подпомогне Председателя на ЩК на училището при изясняване на цялостната обстановка след бедствието;
- Да информира своевременно ЩК за възникнали промени в обстановката.

3. Санитарен пост

3.1. Състав на поста /определя се със Заповед на Председателя на ЩК от предварително обучени лица от персонала за оказване на първа медицинска помощ - Приложение 2/

3.2. Задачи на поста

- Да участва в провеждането на всички санитарни и протиепидемиологични мероприятия в училището;
- Да подпомогне в реална ситуация изпратените медицински сили в усилията им за спасяване на живота на пострадалите.

4. Група за получаване и раздаване на индивидуални средства за защита

4.1. Състав на групата /определя се съгласно Заповед на Председателя на ЩК/

4.2. Задачи на групата:

- Да съхранява и обслужва наличните ИСЗ съгласно дадените указания;
  - При недостиг на ИСЗ да направи заявка до кризисния щаб на общината за осигуряване на необходимите количества;
- Да води точен отчет на наличните и полагащите се ИСЗ;
- Да направи необходимата организация за бързо получаване и раздаване на ИСЗ;
  - Да изготвя списъци с размерите на необходимите ИСЗ, като данните се актуализират в началото на учебната година;
  - Да осигури подръчни средства за защита /памучно-марлени превръзки, кърпи/ при липса на ИСЗ в общината.

5. Група за поддържане и експлоатация на колективните средства за защита /херметизиране на помещения/

5.1. Състав на групата /определя се съгласно Заповед на Председателя на ЩК/

5.2. Задачи на групата

Ако няма изградено защитно съоръжение при необходимост:

- Да определи подходящи за херметизиране помещения в сградата;
- Да организира при необходимост бързото затваряне на вратите, прозорците и отдушниците в сградата;
- Да раздаде предварително осигурените подръчни средства за херметизиране на помещенията;
- Да организира при необходимост бързото херметизиране на предварително определените помещения;
- Да следи за реда и дисциплината в херметизираните помещения, когато те се

използват по предназначение.

6. Група за противопожарна защита

61. Състав на групата /определя се съгласно Заповед на Председателя на ЩК/

62. Задачи на групата: Определят се от Районна служба „Пожарна безопасност и защита на населението”.

Дейността на комисията, състава и задачите на групата за противопожарна защита, структурирането и разработването на План за действия при пожар в училищната сграда се съгласува и разработва с Районна служба „Пожарна безопасност и защита на населението”.

IV. РЕСУРСИ, НЕОБХОДИМИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕДВИДЕНИТЕ ЗАЩИТНИ МЕРКИ

№	ВИДОВЕ ИМУЩЕСТВА	МЯРКА	КОЛИЧЕСТВО
1	2	3	4
1.	Индивидуални средства за защита		
1.1.	Противогази – ГП 1		1
1.2.	Респиратори		5
1.3.	Памучно-марлени превръзки		
1.4.	Престилки		
1.5.	Гумени ръкавици		1
1.6.	Гумени чорапи		1
1.7.	Калиев йодит		
2.	Медицинско имущество		
2.1.	Санитарни чанти		1
2.2.	Носилки		
2.3.	Шини		1
2.4.	Бинт		10
2.5.	Памук		3
3.	Противопожарно имущество		
3.1.	Кофпомпи		
3.2.	Пожарогасители		5
3.3.	Кофи		1
3.4.	Противопожарни одеала		1
4.	Други		няма

Складът с наличното имущество се намира на първия етаж, до стаята на помощния персонал. Ключ от помещението се намира при домакина. Отговорник за раздаване на имуществото е домакина.

V. ВРЕМЕ ЗА ГОТОВНОСТ ЗА РЕАГИРАНЕ НА ЛИЦАТА ПО ТОЧКА III.

* В работно време – **НЕЗАБАВНО**

* В извънработно време – до **40 минути** явяване на работното място

VI. НАЧИН НА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ СЪС СЪСТАВНИТЕ ЧСТИ НА ЕДИННАТА СПАСИТЕЛНА СИСТЕМА

№ по ред	Наименования на действията	Ред и последователност на действията	Отговорник/длъжност на изпълнителя
1.	2	3	4
1.	Уведомяване на телефон 112, ръководителя на обект /отговорника на ПБ/ и на хората в сградата за възникнал пожар	При откриване на пожар или авария незабавно да се съобщи на тел.112 . - РСБПЗН – Приморско - оповестяват се всички присъстващи служители и външни посетители на обекта чрез пожароизвестителната инсталация, непрекъснато биене на звънеца - уведомява се Ръководството на училището	Първият забелязал пожар – учител, служител

ПРИЛОЖЕНИЯ:

1. Списък на служителите, работещи в ОУ «Христо Ботев» - С.Ново Паничарево, запознати с Плана за защита при бедствия /Приложение № 1/
2. Таблица със сигналите за ранно предупреждение и оповестяване на населението при бедствия /Приложение № 2/
3. Примерен протокол от провеждане на тренировка по изпълнение на Плана за защита при бедствия /Приложение № 3/
4. Примерен протокол от проведено обучение на персонала за защита при бедствия /Приложение № 4/
5. Макросейзмична скала за определяне силата на земетресенията /Медведев – Шпонхоер – Карник – 1964 – Приложение № 5/

Приложение № 1

СПИСЪК

НА УЧИТЕЛИТЕ ОТ ОУ „Христо Ботев“ – с.Ново Паничарево

№ по ред	ИМЕ НА УЧИТЕЛЯ
1.	Емилия Томова
2.	Недка Ананиева
3.	Светлана Павлова
4.	Диана Георгиева
5.	Яна Стефанова
6.	Петя Желязкова
7.	Константин Коев
8.	Ивана Енева
9.	

ТАБЛИЦА
*за сигналите на Гражданска защита и
 средствата за предаването им Сигнали за
 видовете опасности, подавани за населението*

№	Наименование на сигнала	Начин на предаване на сигнала		
		Чрез националните и местни радиопредаватели и радиоретранслационни възли	Сиренната система	Други
1.	“Въздушна опасност”	«Внимание! Внимание! Внимание! Въздушна опасност! Въздушна опасност! Въздушна опасност! Текстът се повтаря неколккратно, след което се дават указания за поведението на населението.	Прекъснат вой на електромеханични и електронни сирени в продължение на 3 мин.	С клаксони, камбани и др. С чести удари по звучащи предмети.

2.	“Отбой от въздушна опасност”	«Внимание! Внимание! Внимание! Отбой от въздушна опасност! Отбой от въздушна опасност! Отбой от въздушна опасност! Текстът се повтаря неколкократно, след което се дават указания за поведението на населението.	Непрекъснат вой на електромеханични и електронни сирени в продължение на 3 мин.	
3.	“Опасност от радиоактивно заразяване”	«Внимание! Внимание! Внимание! Радиоактивно заразяване! Радиоактивно заразяване! Радиоактивно заразяване! Текстът се повтаря неколкократно, след което се дават указания за поведението на населението.	Вой на електронни сирени в продължение на 3 мин, последван от указания за поведението на населението.	С чести удари по звучащи предмети.
4.	Опасност от химическо и бактериологично заразяване	Внимание! Внимание! Внимание! Внимание! Химическо (Бактериологично) заразяване! Химическо (Бактериологично) заразяване! Химическо (Бактериологично) заразяване! Текстът се повтаря неколкократно, след което се дават указания за поведението на населението.	Вой на електронни сирени в продължение на 3 мин, последван от указания за поведението на населението.	
	"Наводнение"	"Внимание! Внимание! Внимание! Опасност от наводнение! Опасност от наводнение! Опасност от наводнение! Текстът се повтаря неколкократно, след което се дават указания за поведението на населението.	Вой на електронни сирени в продължение на 3 мин, последван от указания за поведението на населението	

Приложение № 3

Днес, 17.05. 2025 г. в изпълнение на Заповед № 125/28.09.2024 г. на Директора на ОУ «Христо Ботев» - с.Ново Паничарево, съгласно чл. 36, ал.2, т.2 от Закона за защита при бедствия се проведе тренировка на персонала по изпълнение на Плана на защита при бедствия на пребиваващите.

Тема на тренировката:

«Практическо занятие за усвояване на училищния план за защита при бедствия на пребиваващите»

Цел на тренировката:

1. Запознаване на учениците с нормативната база по защита при бедствия, аварии и катастрофи и усвояване на обектовия аварийен план за действие при бедствия
2. Даване на методически насоки и оказване на помощ по организация и водене на подготовката на персонала и усвояване на обектовия аварийен план
3. Повишаване на готовността за действие на органите за управление в ОУ «Христо Ботев» при възникване на кризисни ситуации

Тренировката се проведе от 11.35 до 12.00 часа на територията на ОУ «Христо Ботев».

В тренировката взеха участие 82 работници, служители и ученици от ОУ «Христо Ботев».

Бяха отработени следните учебни въпроси:

1. Оповестяване на персонала и учениците
2. Оценка на обстановката
3. Провеждане на спасителни и неотложни аварийно – възстановителни работи – практически изпълнение

Тренировката премина в следния ред:

- * В 11.35 часа Константин Коев - учител по физическо възпитание и спорт подаде сигнал,

ХАРАКТЕРИСТИКА

на скалата на МЕДВЕДЕВ-ШПОНХОЙЕР-КАРНИК-64 за определяне интензивността на земетресенията

Степени	Характеристика
I	Незабележимо. Не се усеща от хората
II	Едва забележимо. Разтърсването се усеща само от отделни хора, намиращи се в покой в постройки, особено в по-високите етажи.
III	Слабо. Усеща се от малцина, намиращи се в здания. Разтърсването е подобно на това, което се усеща при преминаване на лека кола: полюшване или леко треперене. Много слабо разклащане на висящи предмети, по-силно на високи етажи.
IV	Усеща се от голяма част от населението: в зданията - от мнозина, а на открито от отделни хора. Някои спящи се пробуждат. Наподобява сътресение от тежко натоварен камион. Не поражда уплаха. Прозорци, врати и съдове трептят и звънят, мебели треперят, подове и стени скърцат, висящи предмети се люлеят леко.
V	Силно. Трусът се усеща от всички в здания и от доста хора на открито. Мнозина спящи се пробуждат. Някои се изплашват и побягват навън. Разтърсване на цялото здание - подобно на удар, предизвикан от падане на тежък предмет. Висящи предмети силно се люлеят, някои леки и неустойчиви предмети се преместват или падат. Недобре затворени врати и прозорци се отварят и затварят с удряне. От напълнени отворени съдове може да се изплиска течност. Рядко се образуват тънки пукнатини в мазилката на паянтови и стари здания.
VI	Изплашващо и причиняващо леки повреди на зданията. Усеща се от всички хора в постройки и на открито. Много хора, намиращи се в здания, се уплашват и побягват навън. Отделни хора губят равновесие. Съдове, книги и други малки предмети падат. Възможно е движение на тежка мебел. Домашните животни са силно обезпокоени. Малки камбани звънят. Дървета и стълбове забележимо се клатят. Във всички здания са възможни тънки пукнатини в мазилката и откъсване на малки парчета от нея, както и пукнатини в комини и падане на части от тях. Възможни са промени в дебитата на извори, единични свличания по стръмни склонове, образуване на пукнатини във влажни почви.

Степени	Х а р а к т е р и с т и к а
VII	<p>Повреди на зданията. Настъпва обща тревога - болшинството са уплашени и побягват навън; много хора трудно се удържат на крака, усеща се и от водачи на автомобили в движение. Мебели се преместват и голям брой предмети падат от полици. Звънят големи камбани. Сградите се повреждат, някои - значително: постройките с подсилена конструкция получават пукнатини в мазилката, обикновените тухлени здания получават умерени повреди, като малки пропуквания на стените и частично срутване на комини. Каменните и кирпичени постройки получават тежки повреди, като големи пропуквания на стените, частични срутвания на стени и покриви. Могат да се нарушат съединителни части на тръбопроводи. Дървета и стълбове се клатят силно. Във водните басейни се образуват вълни и водата се размътва. Дебитът на изворите се променя. Кладенците променят водното си ниво. Отделни случаи на свличания по речни брегове и крайпътни участъци.</p>
VIII	<p>Тежки повреди на зданията и паника. Изпитват безпокойство даже хора, управляващи превозни средства. В зданията - премества се и понякога преобръща тежката мебел, част от висящите лампи се повреждат. Постройките с подсилена конструкция получават малки пропуквания на стените, пукнатини в комините и срутване на част от тях. Много от обикновените тухлени здания получават повреди като срутване на комините, големи пукнатини в стените; някои от тях могат да получат частични обрушвания. Много от селските постройки от кирпич и камък получават разцепване на каменните основи, част от зданията се срутват. Нарушаване на връзки в тръбопроводи. Ограничени срутвания край пътищата и реките. В почвата се появяват пукнатини; възможни са и в асфалта. Променят се дебитът и нивото на водоизточниците.</p>
IX	<p>Всеобща паника сред хора и животни, всеобщи повреди на зданията и много разрушения. Постройките с подсилена конструкция получават зеещи пукнатини в стените, до разрушаване на конструктивни връзки и срутване на части от зданията. Много от обикновените тухлени здания се обрушват частично, а някои от тях - напълно. Много постройки от кирпич и камък се срутват напълно. Паметници и колони се прекатурват. Появяват се или пресъхват извори. Широки и дълги пукнатини в терена. Разкъсвания в подземни тръбопроводи. Възможни са изкривявания на ж.п. релси и повреди на пътни платна. Чести свличания и сривания на земни маси. Наводнявания в равнинни места.</p>
X	<p>Значителни до пълни разрушения на повечето сгради-те. Разкъсвания и изкривявания на подземни тръбопроводи. Изкривявания на ж.п. релси и тежки повреди на мостовете. Пътните платна добиват вълниста повърхност. Широки пукнатини и разкъсвания на почвата, големи каменопади и движение на свлачища. Сериозни повреди в бентовете, насипите, язовирите. Образуват се нови езера.</p>

Степени	Х а р а к т е р и с т и к а
XI	Унищожавашо. Невъзстановими повреди се получават и в най-добре конструирани здания, подземни и наземни съоръжения. Значителни деформации на земната повърхност, разкъсвания и разломявания с метрови амплитуди. Повсеместни обрушвания на земни и скални маси.
XII	Променящо земния пейзаж. Всички сгради и съоръжения са унищожени. Повърхността на земята претърпява дълбоки преобразования. Променят се русла и направления на реки, образуват се водопади, изчезват и се появяват водоеми.

ПРАКТИЧЕСКИ ВАЖНИ потенциални ефекти и последствия от земетресение при различна степен сеизмична интензивност (ефектите и последствията при по-висока интензивност включват всички изредени за предходната степен):

6-та степен по скалата на Медведев-Шпонхойер-Карник /МШК/:

- поява на необходимост от мерки за опазване на обществения ред ("изплашващо" въздействие)

7-ма степен МШК:

- повишен риск от автопроизшествия по време на труса;
- къси съединения по електропреносната мрежа по време на труса;
- в планински райони: нарушена проходимост в участъци от пътни платна и ж.п. трасета;
  - ранени хора (очаквани единични случаи)

8-ма степен МШК:

- трудно контролируемо поведение на хора и животни;
- висок риск от автопроизшествия, както по време на труса, така и след него;
- ранени, възможни и смъртни случаи;
- пожари в ограничени размери;
- прекъсване на токоподаване, евентуално и на телефонни линии;
- активизиране на свлачища;
  - напълно непроходими участъци на транспортни артерии (свличания и слягания на почва, срутвания на скални късове и др.);
- възможни технологични аварии;
  - възможни аварии по тръбопроводи

9-та степен МШК:

- наличие на пожари, наводнения;
- смъртни случаи;
- прекъснато електроснабдяване на големи територии;
- възможни прекъсвания на вода и газоподаване;
- напълно неизползваеми транспортни артерии;
- опасност от епидемии;
  - наложителна необходимост от медицинско обслужване, от подслони, завивки, храни и вода, осветителни и отоплителни източници.